ब्रेकरमध्ये धोका

लेखनः कैथरीन ए. वैल्च, चित्रः एन्ड्रिया शाइन
मराठी: अश्विनी बर्वे

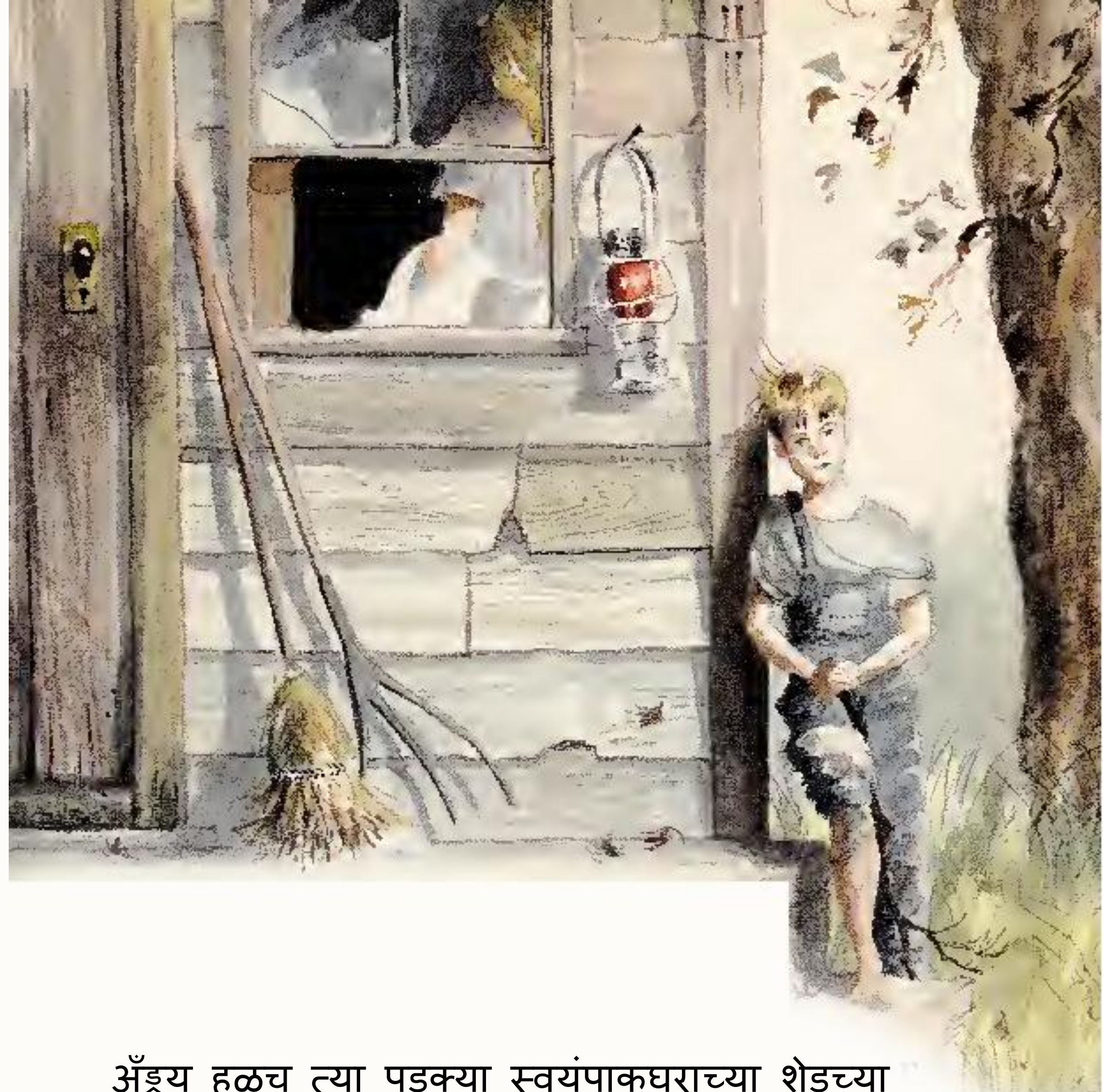
खाणीमध्ये धोका

लेखनः कैथरीन ए. वैल्च
चित्रः एन्ड्रिया शाइन
मराठी: अश्विनी बर्वे

लेखिकेच्या लेखणीतून

आग्नेय पेनसिल्व्हेनियामध्ये, १८०० च्या दशकात कोळसा खाणींच्या शहरांमधील जीवन सोपे नव्हते. या खाणी अंधारलेल्या, उंदरांनी भरलेल्या, घाणेरड्या, अनेकदा दमट आणि अत्यंत धोकादायक होत्या. पुरुष कामगार १० ते ११ तास वाकून कोळसा खणत असत आणि प्रत्येक श्वासासोबत विषारी वायू व कोळशाची धूळ आत घेत असत. आग, बोगदे कोसळणे आणि स्फोट यांसारख्या अपघातांमध्ये त्यांच्यापैकी अनेकांचा मृत्यू झाला.अनेक खाण शहरे कोळसा कंपन्यांद्वारे चालवली जात होती. या कंपन्या कामगारांना निकृष्ट दर्जाची घरे पुरवत आणि अनेकदा त्यांना पूर्ण वेतन देत नसत. खाण कामगारांच्या कुटुंबांना कंपनीच्या दुकानांमधून वस्तू खरेदी करण्यास आणि त्यासाठी जास्त किंमत मोजण्यास भाग पाडले जात असे. परिणामी, काही स्त्रियांना अतिरिक्त उत्पन्न मिळवण्यासाठी कारखान्यांमध्ये काम करावे लागत असे.स्त्रियांवर आपली घरे स्वच्छ ठेवण्याचे कठीण कामही होते. या शहरांमध्ये, सर्व घरे कोळशाच्या धुळीने भरलेली होती आणि पाण्याची टंचाई होती. बहुतेक कामगारांच्या घरांमध्ये नळ नव्हते, त्यामुळे स्त्रियांना धुणे, साफसफाई आणि आंघोळीसाठी पाणी आणण्यात तासनतास घालवावे लागत. उन्हाळ्याच्या महिन्यांमध्ये, घरामागे बांधलेल्या शेडचा उपयोग स्वयंपाक आणि आंघोळीसाठी केला जात असे. खाणीच्या बाहेर असलेल्या 'ब्रेकर' नावाच्या इमारतीत कोळसा फोडला जायचा, धुतला जायचा आणि आकारानुसार वेगळा केला जायचा. या वर्गीकरण खोलीत १६ वर्षांखालील, अगदी ८-९ वर्षांची मुले काम करत असत. कोळसा वेगळा करताना तेसुद्धा हानिकारक हवा श्वासावाटे आत घेत असत. हे 'ब्रेकरबॉय' आठवड्यातून सहा दिवस, १० ते ११ तासांची पाळी करून केवळ ४५ सेंट्ससाठी काम करत असत.

काही मुले खाणींमध्ये 'डोअरबॉय' (दरवाजा उघडणारे) म्हणूनही काम करत असत. ते भूमिगत बोगद्यांना जोडणाऱ्या दरवाजांजवळ, कोळशाच्या गाड्या आणि खाण कामगारांच्या गाड्यांची वाट पाहत अंधारात एकटे बसत असत. डोअरबॉय खाणीत आत आणि बाहेर जाणाऱ्या हवेच्या प्रवाहावर नियंत्रण ठेवणारे दरवाजे उघडत आणि बंद करत असत. जर दरवाजे पटकन बंद झाले नाहीत, तर खाणीतील प्राणघातक वायूंच्या सांद्रतेमुळे स्फोट होऊ शकत होता. त्यामुळे, प्रत्येकाची सुरक्षितता डोअरबॉयच्या योग्य कामगिरीवर अवलंबून होती.कोळसा खाण कामगारांच्या कुटुंबांनाही अशाच प्रकारच्या अडचणींचा सामना करावा लागत असे. तथापि, त्यांची वांशिक आणि धार्मिक पार्श्वभूमी वेगवेगळी होती. त्यामुळे, एकमेकांना मदत करण्याऐवजी, ते आपापसात भांडत आणि मारामारी करत असत. असे असूनही, खाणीतील अपघात किंवा कोणाच्या घरात आग लागण्यासारख्या आपत्तीच्या वेळी ते एकत्र येत असत. तेव्हा प्रत्येकजण मदत करत असे. असे अनेक प्रसंग होते जेव्हा ते आपले मतभेद बाजूला ठेवून शनिवार-रविवारच्या बेसबॉल खेळांचा किंवा उन्हाळ्यातील सहलींचा आनंद घेत असत. वर्षानुवर्षे त्यांना हे समजले होते की, आपल्या कामाच्या आणि राहणीमानाच्या परिस्थितीत सुधारणा करण्याचा एकमेव मार्ग म्हणजे एकत्र येणे.'डेंजर इन द ब्रेकर' ही एका खाण कामगाराच्या मुलाच्या आयुष्यातील एका सामान्य दिवसाची काल्पनिक कथा आहे: ज्या दिवशी तो ब्रेकर बॉय म्हणून काम करायला सुरुवात करतो.

अँड्र्यू हळूच त्या पडक्या स्वयंपाकघराच्या शेडच्या बाजूला सरकला.

त्याने आपला कान त्याच्या गळक्या दाराला लावला.

त्याला त्याचे आई-वडील बोलत असल्याचे ऐकू आले.

“मी आज कंपनीच्या दुकानात खूप बेरी विकल्या,” आई म्हणाली.“

आणखी काही क्वार्ट्स (२५-सेंटची नाणी) दिली की अँड्र्यूला शाळेचे नवीन कपडे घेता येतील.”

“अँड्र्यू आता शाळेत जाणार नाही,” त्याचे वडील म्हणाले.

“बॉस म्हणाला की त्याला ब्रेकर बॉय म्हणून काम करण्याची संधी आहे.”

अँड्र्यूच्या आईने ठासून लाकडी शेगडीवर किटली ठेवली.

“पण अँड्र्यू खूप लहान आहे!” ती ओरडली. “तो फक्त आठ वर्षांचा आहे.”

"मला माहित आहे," अँड्र्यूचे वडील म्हणाले.

“तुझं बरोबर आहे. तो खरंच खूप लहान आहे.

तो ब्रेकरमधला सर्वात लहान मुलगा असणार.

पण बॉस म्हणाला की सध्या एक जागा रिकामी आहे.

आणि आपल्याला पैशांचीही गरज आहे.

मलाही वाईट वाटतंय. पण मी अँड्र्यूला सांगणार आहे की तो उद्यापासून कामाला सुरुवात करेल."

संभाषण थांबले.फरशीच्या फळ्या करकरल्या.

कोणीतरी दारातून बाहेर येत होते. अँड्र्यू एका झुडपामागे उडी मारून लपला.

दार जोरात उघडले, आणि त्याची आई रडत रडत बाहेर धावत आली.

अँड्र्यूने तिला अनवाणी पाहिले, जी दगडांवर अडखळत होती.

'आपल्याला पैशांची गरज आहे,' त्याने विचार केला.

'पण मला दगड फोडणारा मुलगा व्हायला आवडेल का?'

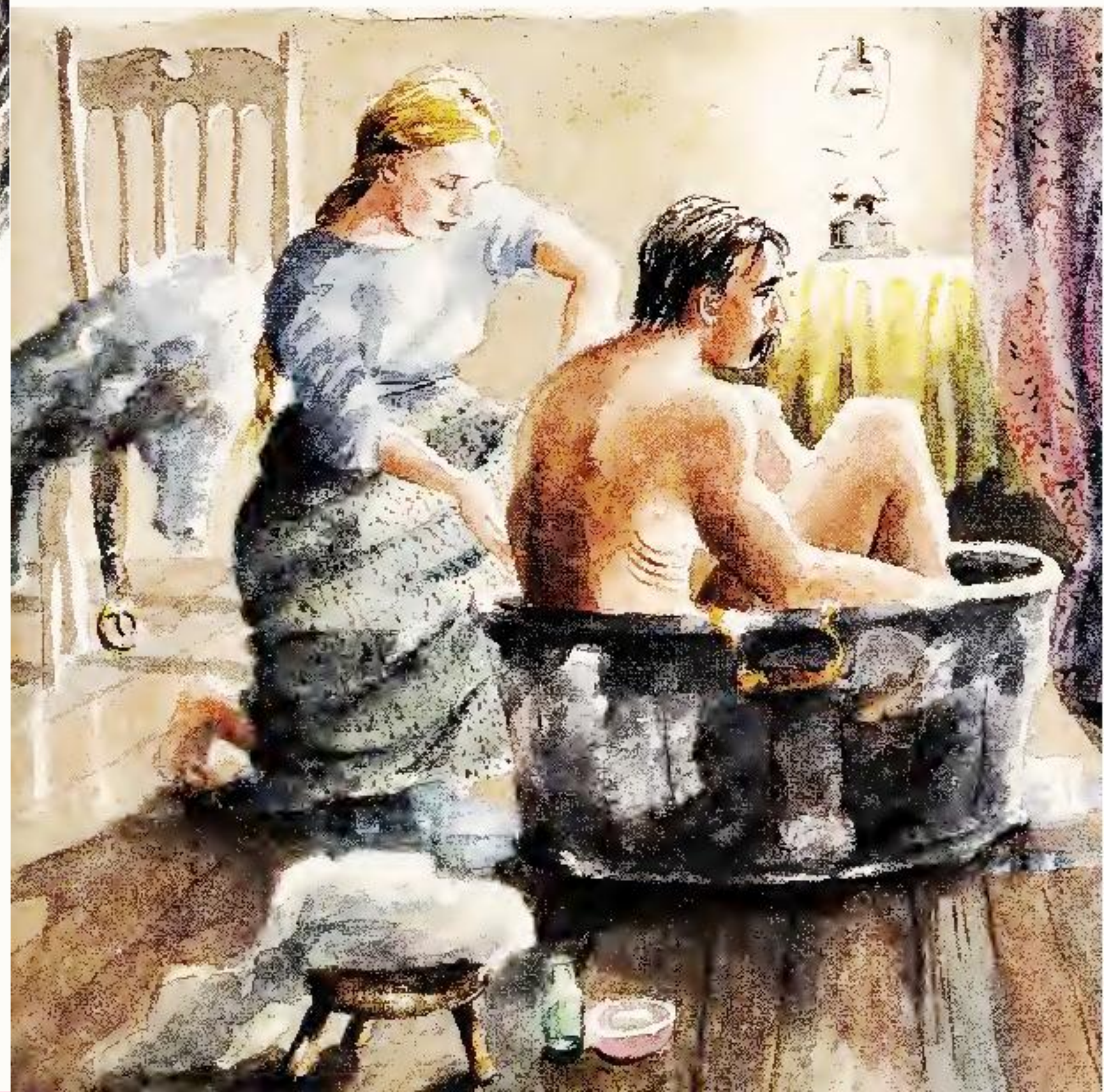
त्या रात्री अँड्र्यूला झोप लागली नाही.

त्याला वाटू लागले की त्याच्या वडिलांची नोकरी खूपच वाईट असली पाहिजे.

ते नेहमी घरघरणाऱ्या खोकल्यासह घरी यायचे.

त्यांच्या अंगावर कोळशाची धूळ लागलेली असायची.

त्यांच्या आईला दररोज रात्री त्यांची दुखरी पाठ घासून स्वच्छ करावी लागायची.

अँड्र्यूने त्याच्या वडिलांच्या बोलण्याचा विचार केला!

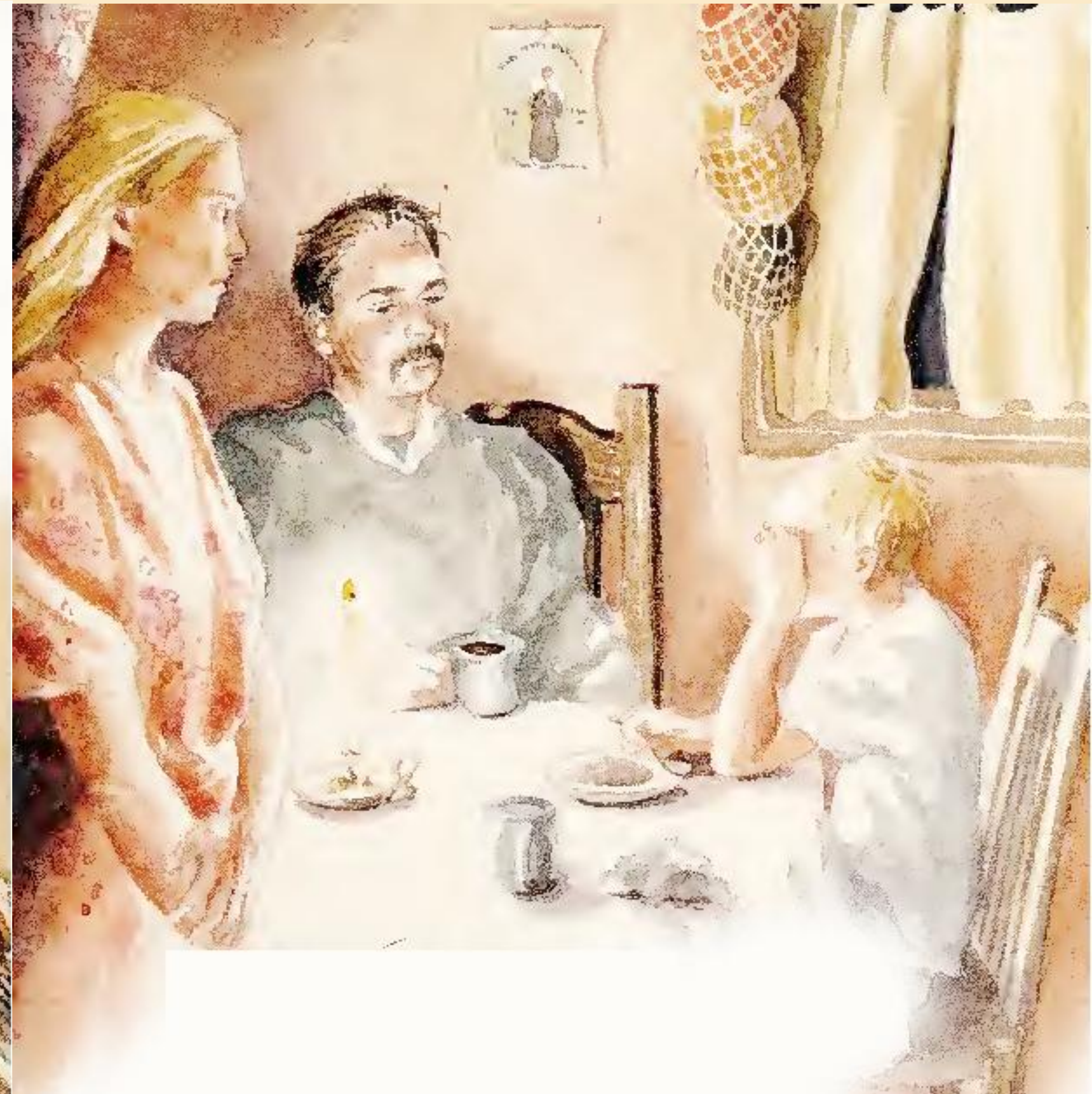
“तो खाणीवरचा सगळ्यात लहान मुलगा असणार.”

अँड्र्यूच्या एकाही मित्राने अजून खाणीवर काम करायला सुरुवात केली नव्हती.

आणि तो तिथे कोणालाही ओळखत नसणार होता.

या विचारांनी अँड्र्यूला तळमळत ठेवले.

दुसरी सकाळ खूपच लवकर उजाडली.

खाणीच्या शिट्टीने अँड्र्यूला जाग आली, तेव्हा अजून अंधारच होता.

त्याने कपडे घातले आणि थोडी लापशी गिळली.

जाण्याची वेळ झाली होती.

अँड्र्यू आणि त्याचे वडील धुक्याने वेढलेल्या वाटेवरून शांतपणे चालत होते.

अँड्र्यूच्या वडिलांनी खाणीबाहेरच्या एका वाकड्या इमारतीकडे बोट दाखवले.

"तो ब्रेकर आहे," ते म्हणाले.

"तू तिथे काम करशील."

अँड्र्यूने त्या इमारतीकडे पाहिले.

त्याने ब्रेकरवर काम करणाऱ्या मुलांनाही पाहिले.

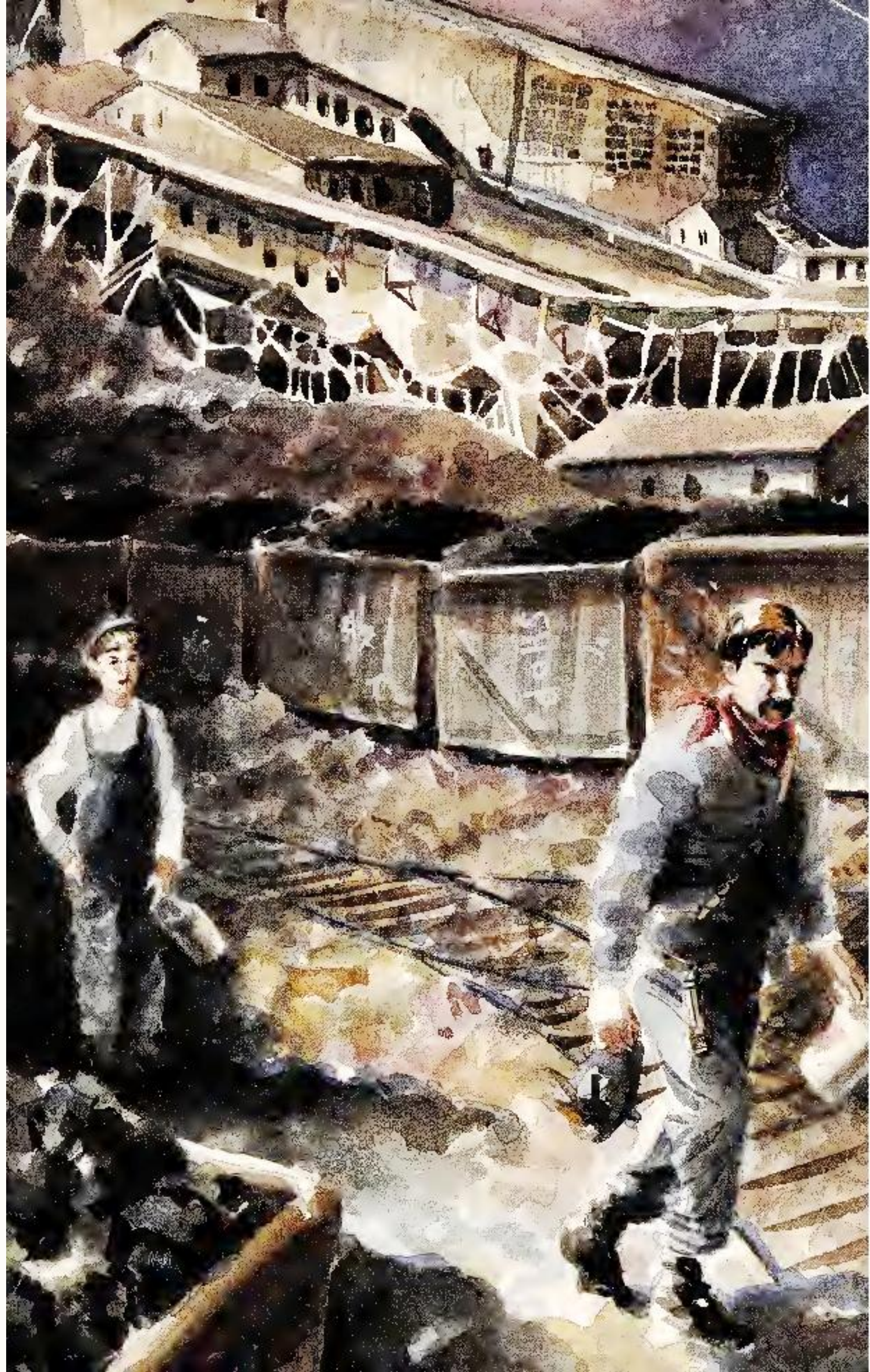
ते फुटबॉल खेळत होते.

"तू त्या दिशेने जा," त्याचे वडील म्हणाले.

"नंतर भेटू."

अँड्र्यू आपल्या वडिलांना पुढे जाताना पाहत राहिला.

ते आपली कुदळ आणि फावडे घेऊन जमिनीखाली दिसेनासे होईपर्यंत तो त्यांच्याकडे पाहत राहिला.

मग अचानक—धप्प.

त्याला पाठीवर एक चापट बसली.

“माझं नाव पॅट्रिक आहे,”

एक घोगरा आवाज म्हणाला.

“म्हणजे पॅट्रिक केली!”

अँड्र्यूपेक्षा दुप्पट आकाराचा एक मुलगा म्हणाला.

पॅट्रिकच्या मागे डझनभर मुले होती.

ते सर्व अँड्र्यूभोवती गर्दी करून उभे राहिले.

अँड्र्यू स्तब्ध झाला आणि आपल्या पायांकडे एकटक पाहू लागला.

जमिनीवर कोळशाच्या धुळीचा एक जाड थर पसरला होता.

पॅट्रिक अँड्र्यूच्या जवळ झुकला.

"मी इथे सर्वात जास्त काळ आहे,“

तो अँड्र्यूला म्हणाला.

"मला खाणींबद्दल सगळं काही माहीत आहे.“

अँड्र्यूने पॅट्रिकच्या हातांकडे पाहिले.

त्याचे हात जखमांनी आणि ओरखड्यांनी भरलेले होते.

पॅट्रिकने थेट अँड्र्यूच्या डोळ्यांत पाहिले.

"तुला माहीत आहे, जर तू आळशी असशील, तर ते तुला खाणीच्या बोगद्यांमध्ये खाली पाठवतील."

हे ऐकून अँड्र्यू अस्वस्थ झाला आणि त्याचे पाय कोळशाच्या धुळीत रुतले.

“तू कधी बोगद्यांमध्ये खाली गेला आहेस का?“

पॅट्रिकने फुटबॉलने अँड्र्यूला लाथ मारत विचारले.

अँड्र्यूने नाही म्हणून मान हलवली.

"तिथे तुला अजिबात आवडणार नाही. ते तुला हजारो फूट खाली घेऊन जातात. तिथे रात्रीसारखा मिट्ट काळोख असतो, आणि भयाण शांतता असते!तिथे फक्त खडकांच्या तडतडण्याचा आणि झिरपणाऱ्या पाण्यातून धावणाऱ्या उंदरांचा आवाज ऐकू येतो."

ती बडबड लगेच थांबली.

एक रागीट दिसणारा माणूस त्यांच्या दिशेने चालत आला.

"पॅट्रिक केली," तो खेकसला. "आज तू दारवाला आहेस. खाणीत जा!“

पॅट्रिकचा चेहरा फिका पडला.तो लडखडत चालत होता, जणू काही त्याने शिशाचे बूट घातले होते.

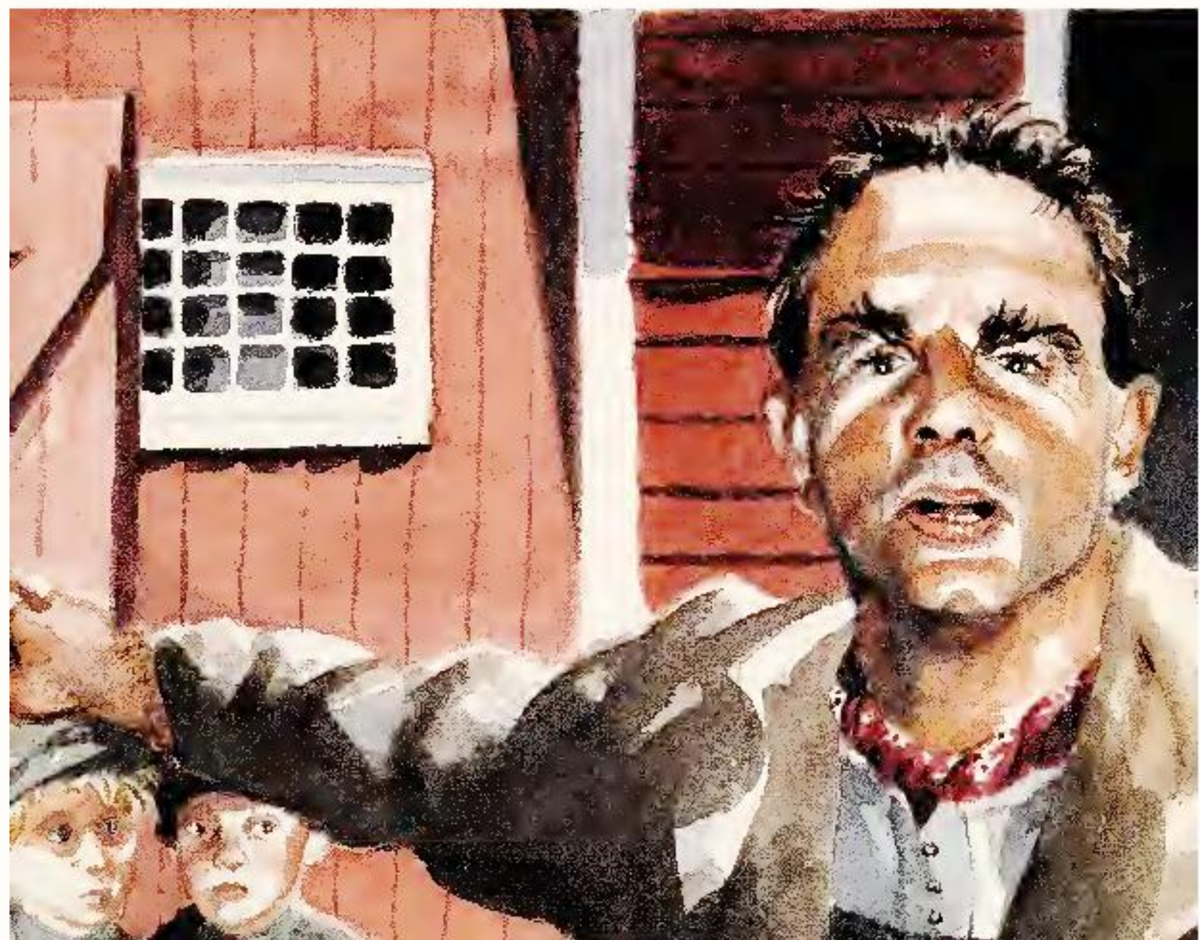
आणि जर उंदरांनी तुझ्यावर झडप घातली नाही,

तर बोगदा कोसळू शकतो, "दुसरा मुलगा म्हणाला.“
स्फोटही होऊ शकतो.

वायूमुळे तुझा जीव जाऊ शकतो. खाणीच्या बोगद्यात पाणी भरू शकतं आणि तू बुडून मरू शकतोस.“

तेवढ्यातच, पॅट्रिकने त्या मुलाला कोपर मारला.

"गप्प बस. बॉस येतोय."

"बाकीच्या सर्वांनी माझ्यामागे या,“

बॉस ओरडला.

अँड्र्यू इतर मुलांच्या मागे गेला.

ब्रेकरमध्ये शिरण्यापूर्वी, बॉस अँड्र्यूकडे वळला.

"तू अँड्र्यू पुलास्की आहेस का?“

"हो, साहेब," अँड्र्यू अडखळत म्हणाला.

तू ब्रायनच्या शेजारी काम करशील," बॉस म्हणाला.

बॉसने एका मुलाचा हात पकडला.

"तो तुम्हाला छिन्नी कशी करायची हे दाखवेल.“

अँड्र्यूने ब्रायनकडे पाहिले.

ब्रायन अँड्र्यूपेक्षा उंच होता, पण वयाने फारसा मोठा नव्हता.

अँड्र्यूला तो मैत्रीपूर्ण वाटला.ब्रायन अँड्र्यूकडे पाहून हसलाआणि कोपर मारून त्याने त्याला इमारतीकडे नेले. .

आतमध्ये, यंत्रांच्या आवाजाने ब्रेकर गडगडत आणि थरथरत होता.

ती खोली एखाद्या गुहेसारखी होती.सर्वत्र कोळशाच्या धुळीचे धुके पसरले होते.

ब्रायनने अँड्र्यूला एका अरुंद मार्गातून, एका सरकणाऱ्या उतरत्या ट्रॅकजवळच्या बाकाकडे नेले.

यंत्रांच्या आवाजावर मात करत तो ओरडला,

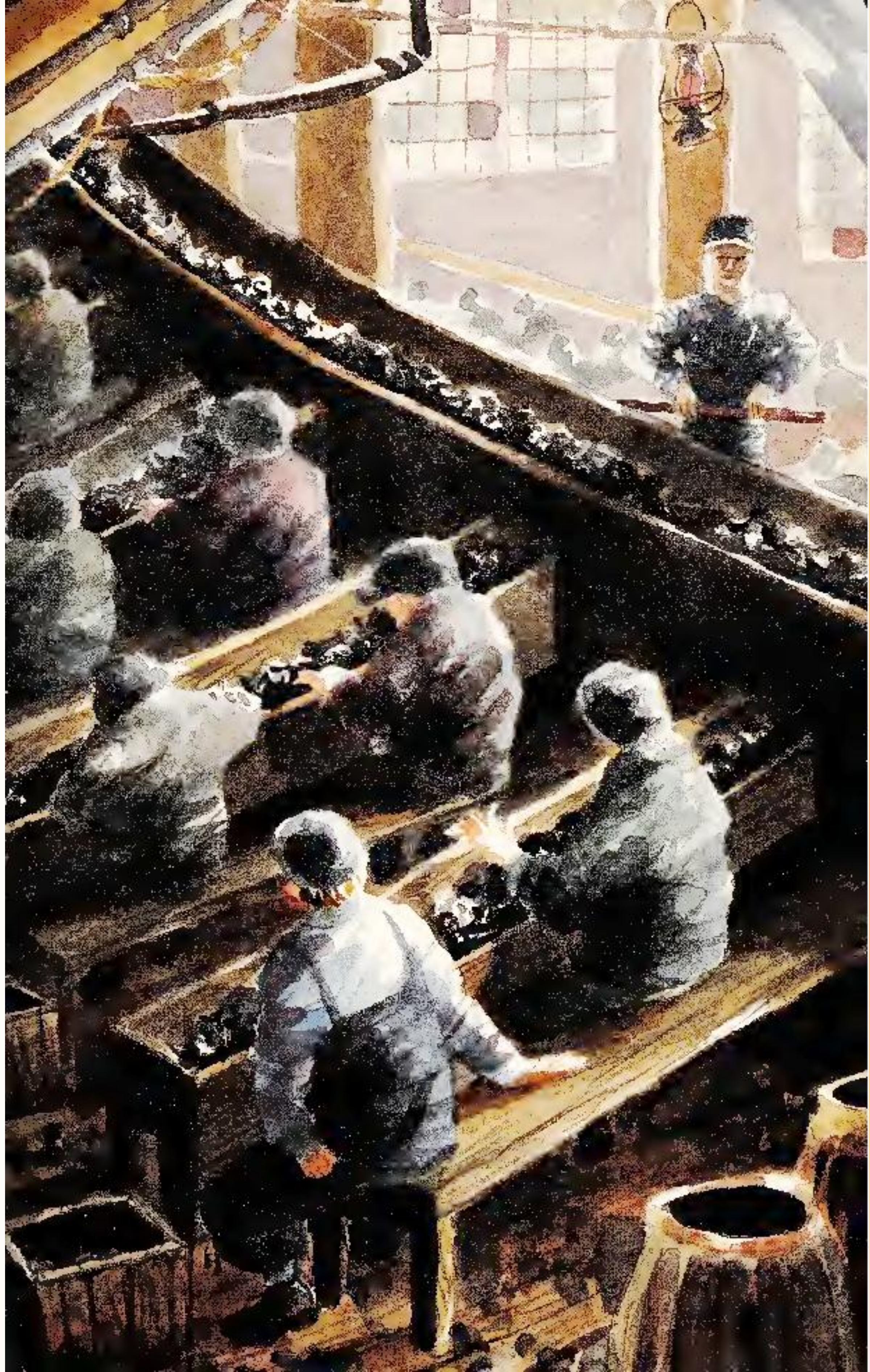
"इथे बस आणि माझ्याकडे बघ.

"त्याच क्षणी, खोलीच्या वर एक प्रचंड गडगडाट घुमला.

अँड्र्यूने वर पाहिले. सरकत्या ट्रॅकवर कोळशाचा एक वाढता ढिगारा खाली उतरत होता.

अँड्र्यूने पाहिले की रोलर्स कोळशाचे मोठे ढेकळे फोडून त्यांना पुढे सरकणाऱ्या ट्रॅकवर फेकत होते.

हे तुकडे नंतर पाण्याने धुऊन जात होते आणि धातूच्या पत्र्यातील छिद्रांमधून खाली पडत होते.

अखेरीस, हलत्या रुळावरून घरंगळत येणारा कोळसा मुलांच्या जवळ येऊ लागला.

ब्रायन रुळावर वाकला आणि पटकन काही तुकडे उचलले.

“चमकणारे कोळशाचे तुकडे सोडून दे,”

तो अँड्र्यूला म्हणाला.

“निरुपयोगी आणि निस्तेज तुकडे बाजूला काढ. तुझ्याकडे असलेल्या डब्यात टाकून दे.”

अँड्र्यूने होकारार्थी मान हलवली आणि ब्रायनची नक्कल केली.

कोळसा त्या पट्टीवरून खडखडत जात होता.

अँड्र्यूने आपले हात पुढे केले.

तो निरुपयोगी तुकडे शोधू लागला.

तेवढ्यातच, आणखी कोळसा उडाला,

ज्यामुळे त्याच्या हातांना खरचटले.

अँड्र्यूने पटकन ते निरुपयोगी तुकडे उचलले. त्याने ते कचरापेटीत टाकले, आणि मग आपल्या हातांकडे पाहण्यासाठी थांबला.

त्याच्या बोटांच्या सांध्यांमधून रक्त वाहत होते.

"काम करत राहा," ब्रायन मोठ्याने म्हणाला.

"बॉस बघत आहे!“ अँड्र्यूने वर पाहिले.

नोकरांवर लक्ष ठेवणारा बॉस एखाद्या पहारेकऱ्या कुत्र्याप्रमाणे खाली डोकावत होता.

अँड्र्यूने घाबरून बारच्या दिशेने हात पुढे केला.

त्याची बोटे ताल धरण्याचा प्रयत्न करत होती.

"कामावरून कधीही वर पाहू नकोस," ब्रायनने ताकीद दिली.

"तसे केलेस तर तुझे बोट तुटू शकते."

बोट गमावणार!या विचाराने त्याच्या अंगावर काटा आला.

तो पुढे सरकणाऱ्या कोळशातून निरुपयोगी तुकडे वेचत राहिला.

वर बघायची किंवा काम थांबवायची त्याची हिम्मत झाली नाही.

त्याला आपलं बोट गमावायचं नव्हतं.

तसेच, आळशीपणामुळे बोगद्यात धाडलं जावं असंही त्याला वाटत नव्हतं.

सकाळ कधीच न संपणारी वाटत होती.

कोळशाचा खडखडाट आणि यंत्रांच्या

घरघरीने त्याचे संपूर्ण शरीर हादरत होते.

कोळशाच्या राखाडी धुळीचा ढग त्याचे डोळे जाळत होता.

त्याचे नाक चोंदले होते.

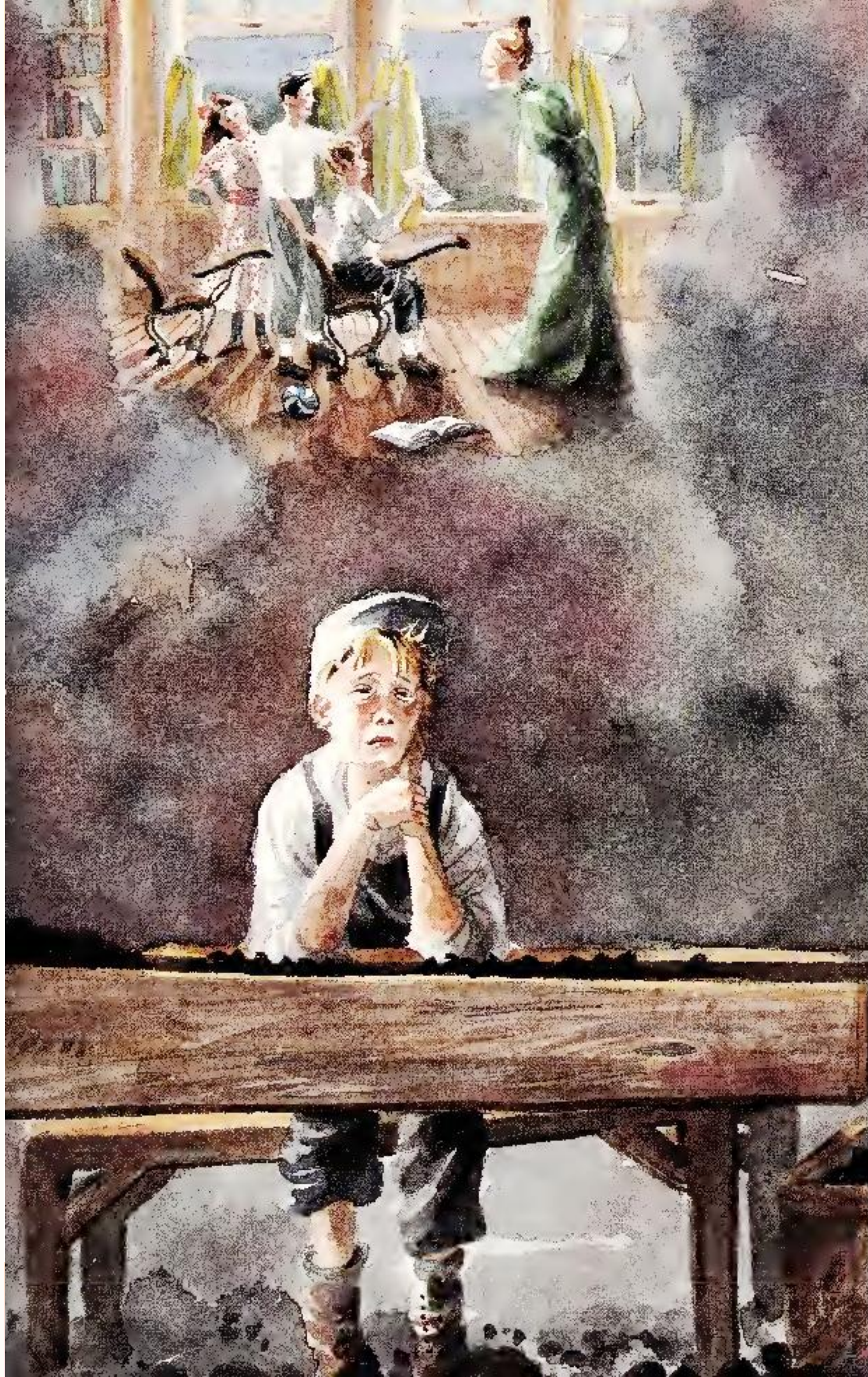
त्याची बोटे आखडली होती.

सतत वाकल्यामुळे त्याची पाठ दुखत होती.

‘जर मी माझ्या मित्रांसोबत, शाळेत परत असतो,’

अँड्र्यूने विचार केला.

'मला इथे रोज यायला कधीच आवडणार नाही.'

तासांनंतर शिट्टी वाजली.

दुपारचे बारा वाजले होते.

जेवणाची वेळ झाली होती.

अँड्र्यूने जॅम लावलेला ब्रेडचा एक तुकडा खाल्ला.

तेवढं पुरेसं नव्हतं.पण सकाळच्या धावपळीनंतर

ते खूपच स्वादिष्ट लागत होतं.

आपली भांडी उचलून, आपल्या जागेवरून उठून,

अँड्र्यू आणि ब्रायन गप्पा मारू लागले.

"पॅट्रिकच्या प्रत्येक गोष्टीवर विश्वास ठेवू नकोस,"
ब्रायनने सल्ला दिला. "तुम्ही हळू काम करतात म्हणून
ते खाणीत पाठवत नाहीत."

पण वर्गीकरण करणाऱ्या बॉसपासून सावध रहा.

तू सर्व टाकाऊ वस्तू वेगळ्या करत आहेस की नाही
यावर तो बारीक लक्ष ठेवतो.

जर तू तुझं काम नीट केलं नाहीस, तर तो तुला लाथ
मारू शकतो किंवा काठीने मारू शकतो. कधीकधी, जेव्हा
त्याला राग येतो, तेव्हा तो हातोड्याने तुझ्या गुडघ्यावर
प्रहारसुद्धा करू शकतो."

अचानकधड! धड! धड!

त्या स्फोटाने संपूर्ण परिसर हादरला.

ओऽऽऽऽऽऽऽ! ओऽऽऽऽऽऽऽ!

ब्रेकरची शिट्टी किंचाळली.

सगळेजण इमारतीतून बाहेर पळाले.

पण अँड्र्यू जागेवरून हललाच नाही.

त्याला काय करावे हे सुचत नव्हते.

ब्रायनने त्याचा हात पकडला. "चला!"

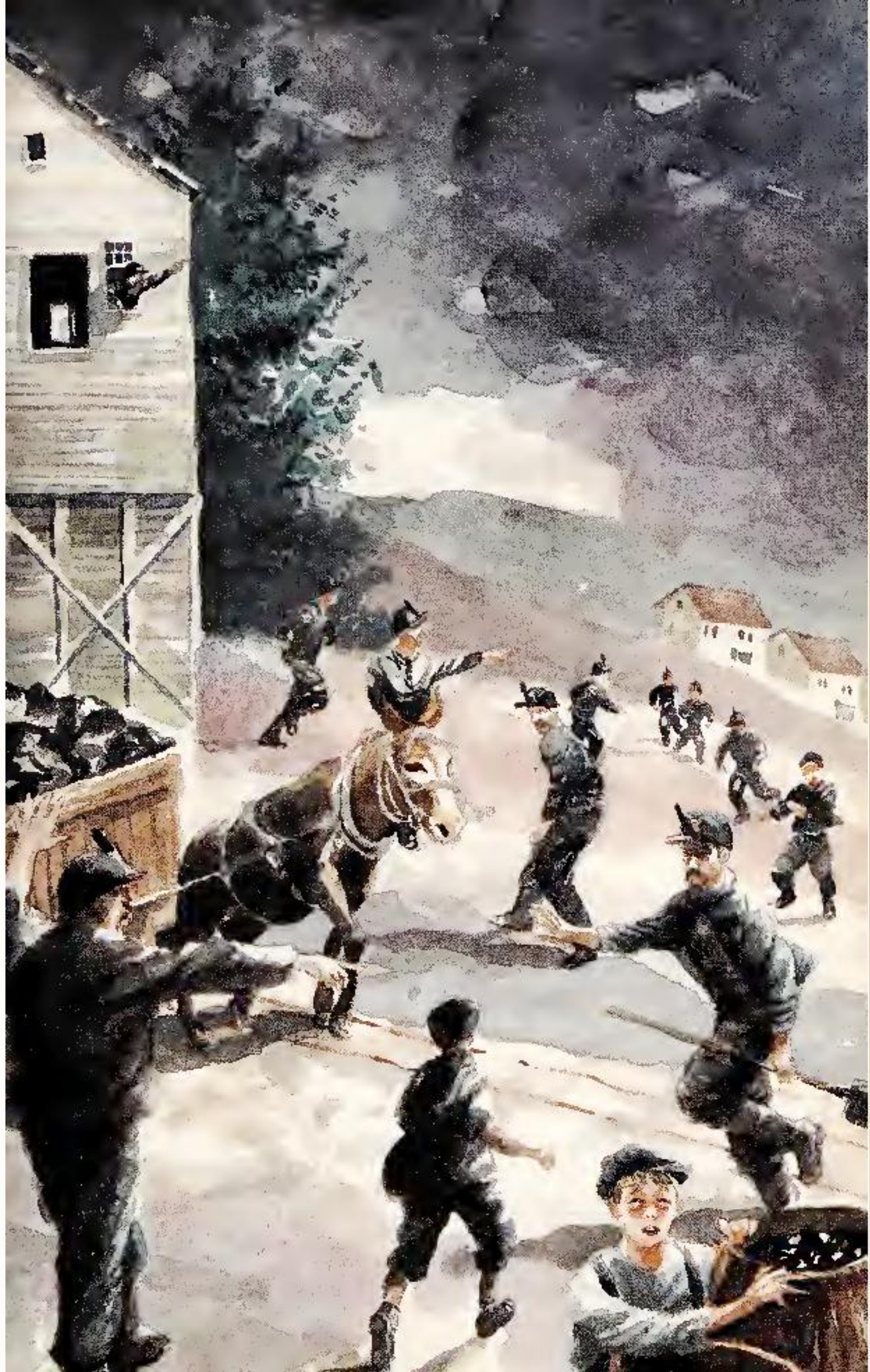
तो ओरडला. बाहेर लोक सैरावैरा धावत होते.

काही कामगार स्ट्रेचर घेऊन अपघातस्थळाकडे धावले.

काही कामगार खोकत आणि धापा टाकत खाणीतून बाहेर आले.

एक घोडा कोळशाची गाडी ओढत होता.तो माणसांच्या मागे लंगडत चालला होता.

आणि मग अचानक तो जमिनीवर कोसळला.

घाबरलेले खाणीतली मुलं एकमेकांना खेटून उभे होते.ते पाहत होते, वाट बघत होते.

आणखी काही माणसे खाणीतून लडखडत बाहेर आली.

पॅट्रिक त्यांच्यापैकीच एक होता.

तो धुळीने माखलेला होता.

"नेमकं काय झालं?“

शिट्टीच्या आवाजावर मात करत ब्रायन ओरडला.

"मी कोळशाच्या गाड्या बाहेर काढण्यासाठी दरवाजा उघडला,“ पॅट्रिक म्हणाला.

"तेव्हा अचानक एक स्फोट झाला."पॅट्रिक घाबरला.

तो अडखळला आणि जमिनीवर पडला.

"मी तिथे पुन्हा कधीच जाणार नाही.“

दोन मुलांनी पॅट्रिकला उठायला मदत केली.
अँड्र्यू आणि ब्रायन शांतपणे खाणीजवळ गेले.

अँड्र्यूने त्याच्या वडिलांना शोधले.

ते त्याला कुठेच सापडले नाहीत.

'बाबा आत अडकले असतील तर?'

अँड्र्यूने विचार केला.

खाण कोसळून ते चिरडले जाऊ शकतील.

ते बुडू शकतील, किंवा वायूंमुळे त्यांचा मृत्यू होऊ शकेल.

त्याचे डोके गरगरू लागले आणि त्याचे गुडघे थरथरू लागले. तो घसरला आणि जमिनीवर पडला.

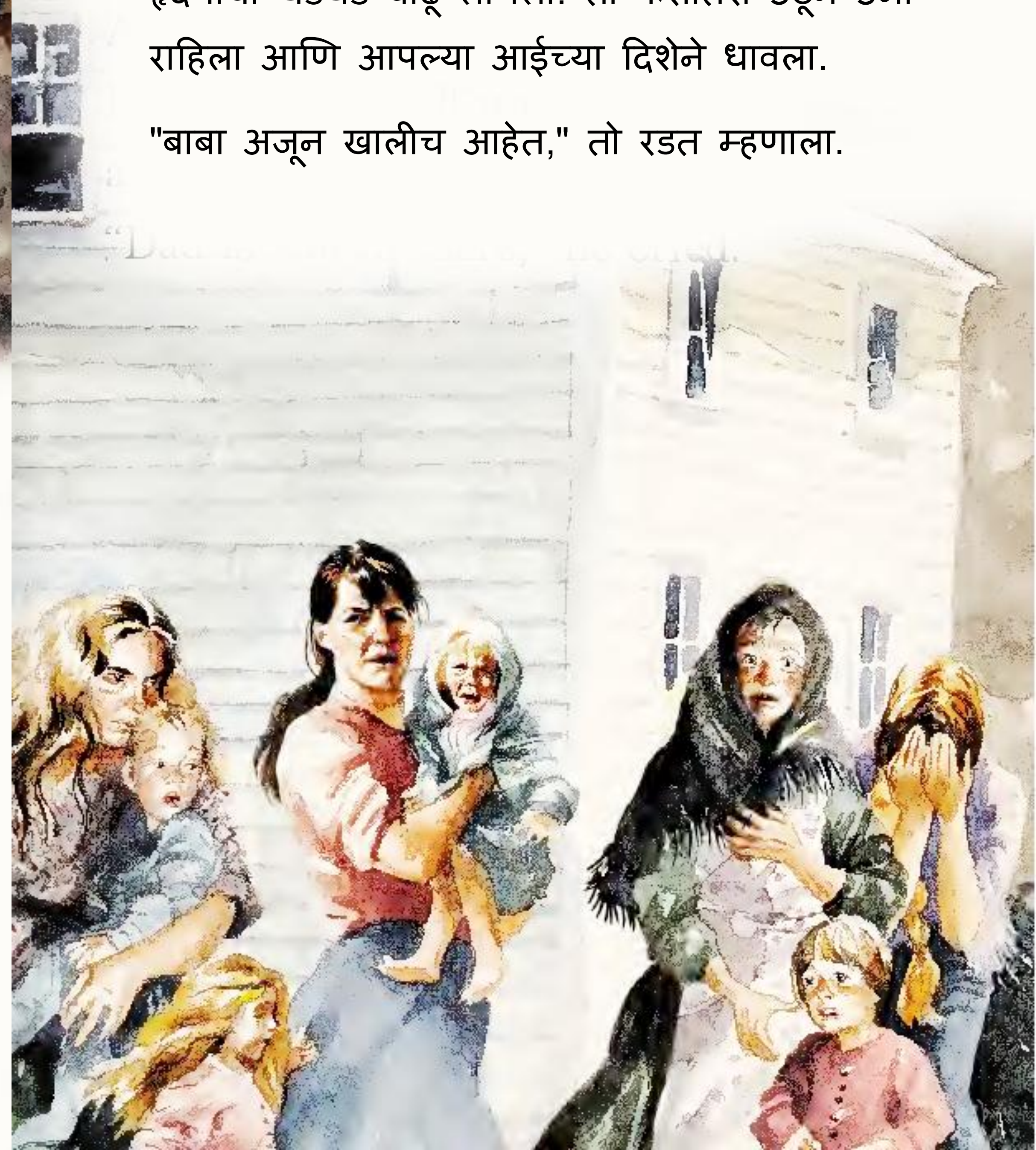
आतापर्यंत खाणकामगारांच्या

बायकाही धावू लागल्या होत्या.

काहींनी आपल्या बाळांना उचलून घेतले होते,तर काही जणी आपल्या मुलांना हाताला धरून ओढत होत्या.

त्यांच्यामध्ये अँड्र्यूची आईसुद्धा होती. अँड्र्यूच्या हृदयाची धडधड वाढू लागली. तो कसातरी उठून उभा राहिला आणि आपल्या आईच्या दिशेने धावला.

"बाबा अजून खालीच आहेत," तो रडत म्हणाला.

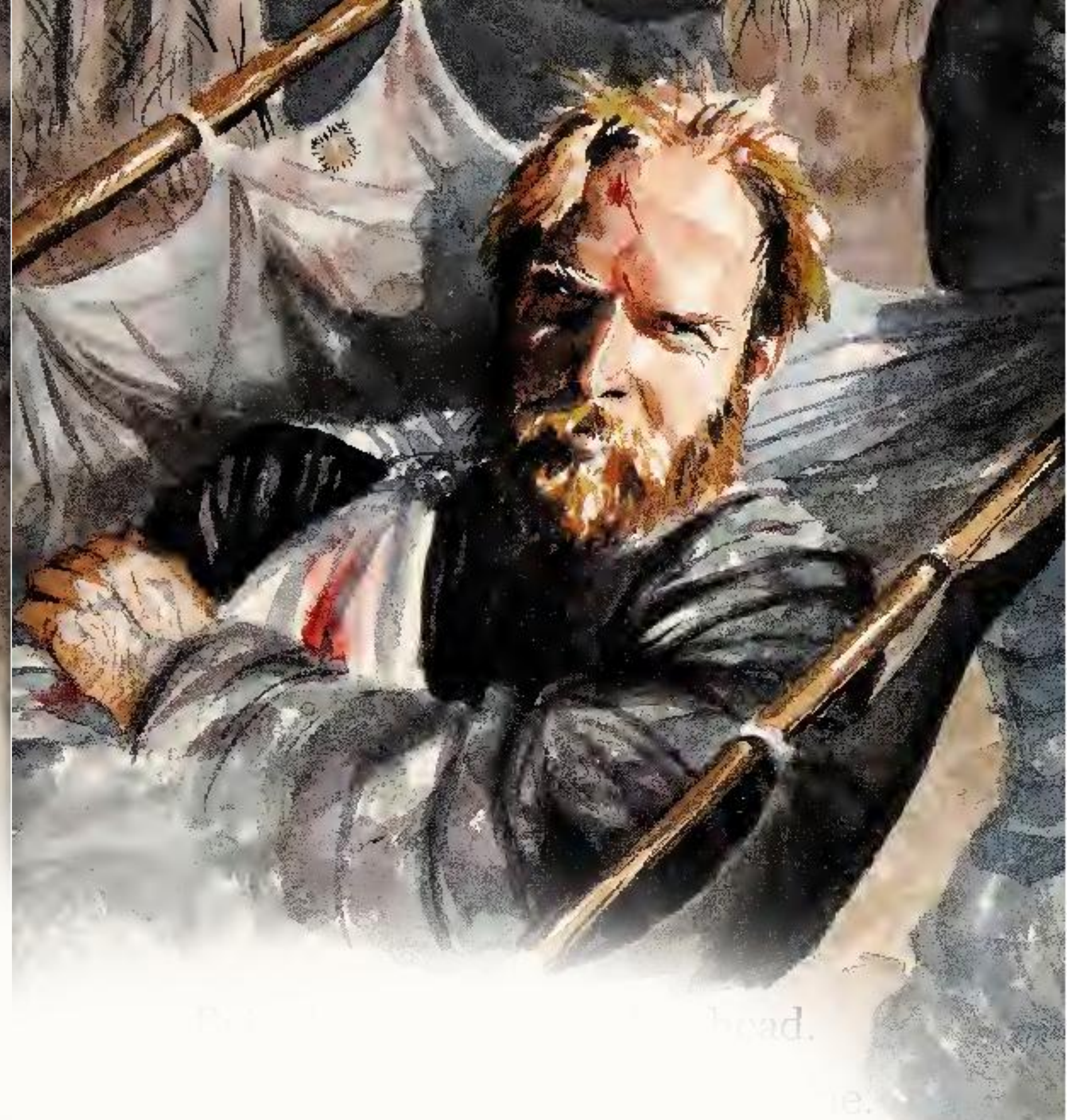

तेवढ्यात, ब्रायनने एका खाणकामगाराला स्ट्रेचरवर घेऊन जात असल्याचे पाहिले.

ब्रायन त्याच्या दिशेने धावला, अँड्र्यू आणि त्याची आई त्याच्यामागोमाग गेले.

स्ट्रेचरवर ब्रायनचे वडील होते.त्यांच्या चेहऱ्यावर जखमा होत्या आणि कपडे फाटलेले होते.

"माझे पती," अँड्र्यूच्या आईने डोळ्यात पाणी आणून विचारले, "पुलास्की, तुम्ही त्यांना पाहिलं का?"

ब्रायनच्या वडिलांनी डोके हलवले. "तो माझ्या खाली असलेल्या बोगद्यात होता. स्फोटानंतर लाकूड तुटले आणि छताचा काही भाग कोसळला. तो कधीच बाहेर पडू शकला नाही."

अँड्र्यू आणि त्याची आई वाट पाहत होते.

खाणीत खोलवर, कामगार फावडी आणि कुदळीच्या साहाय्याने अडकलेल्या खाण कामगारांना बाहेर काढण्याचा प्रयत्न करत होते.

वेळ त्यांच्या विरोधात होती.

त्यांची हवा क्षणात संपणार होती.

पण निष्काळजीपणा आणि घाईमुळे आणखी एक बोगदा कोसळू शकला असता.

तास सरले. अंधार पडला.

शिट्टीचा आवाज शांत झाला.

खाणीतून कोणीही बाहेर आले नाही.

खाणीतील बारमधील धावपळ आता थांबली होती.

पॅट्रिकने आधी जे म्हटले होते, त्याचा अँड्र्यूने विचार केला:

"भयानक शांतता!"

अखेरीस, काही खाणकामगार

लंगडत खाणीतून बाहेर आले.

अँड्र्यू सावध झाला.

आधी त्याला एक माणूस दिसला.

तो त्याचे वडील नव्हते.

मग दुसरा.

तोही त्याचे वडील नव्हते.

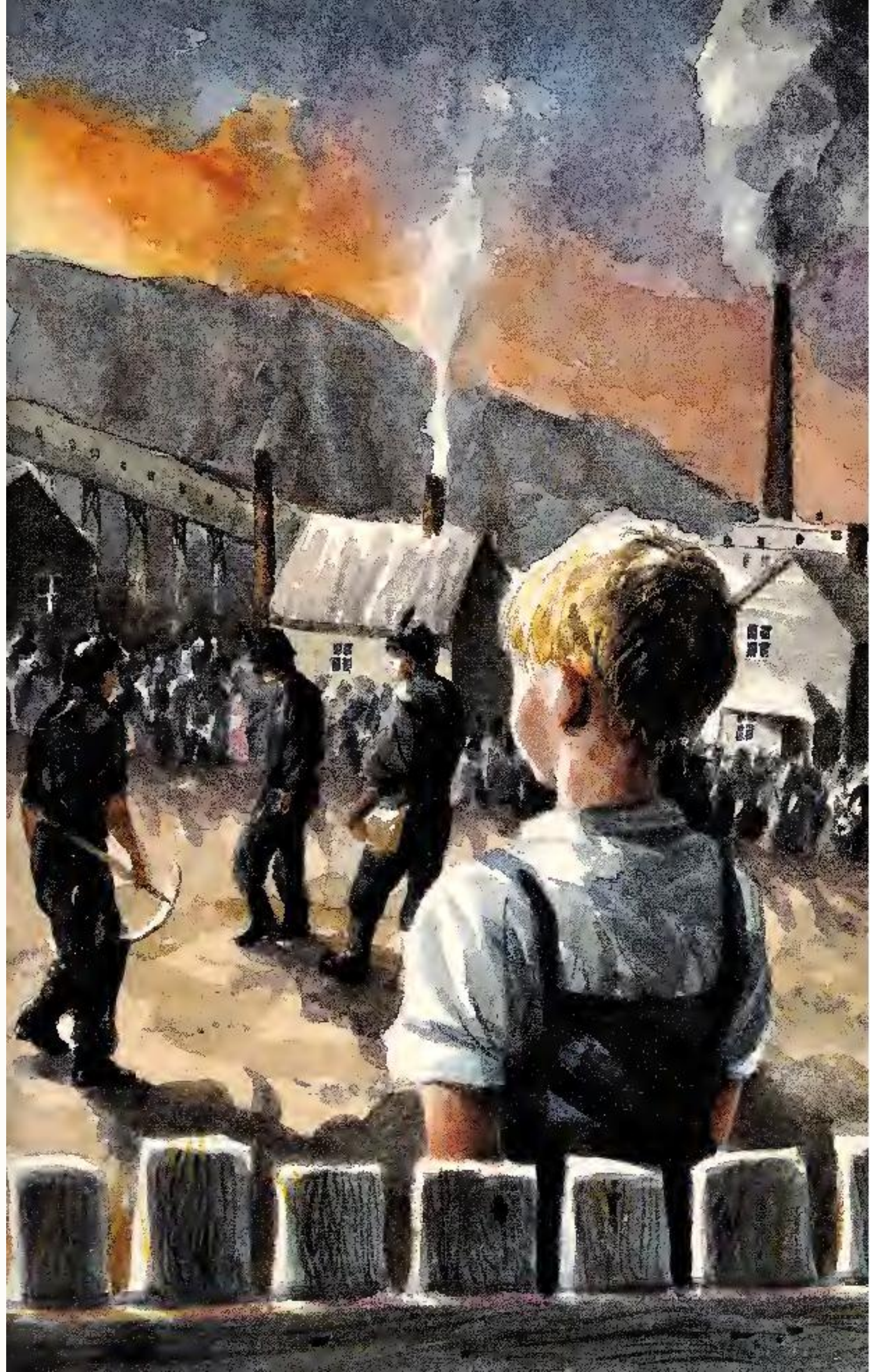
आणखी तीन माणसे बाहेर आली.

त्यांच्यापैकी कोणीही त्याचे वडील नव्हते.

अँड्र्यूला एक हळुवार स्पर्श जाणवला.

"बाळा, घरी जायची वेळ झाली आहे,“

त्याची आई म्हणाली.

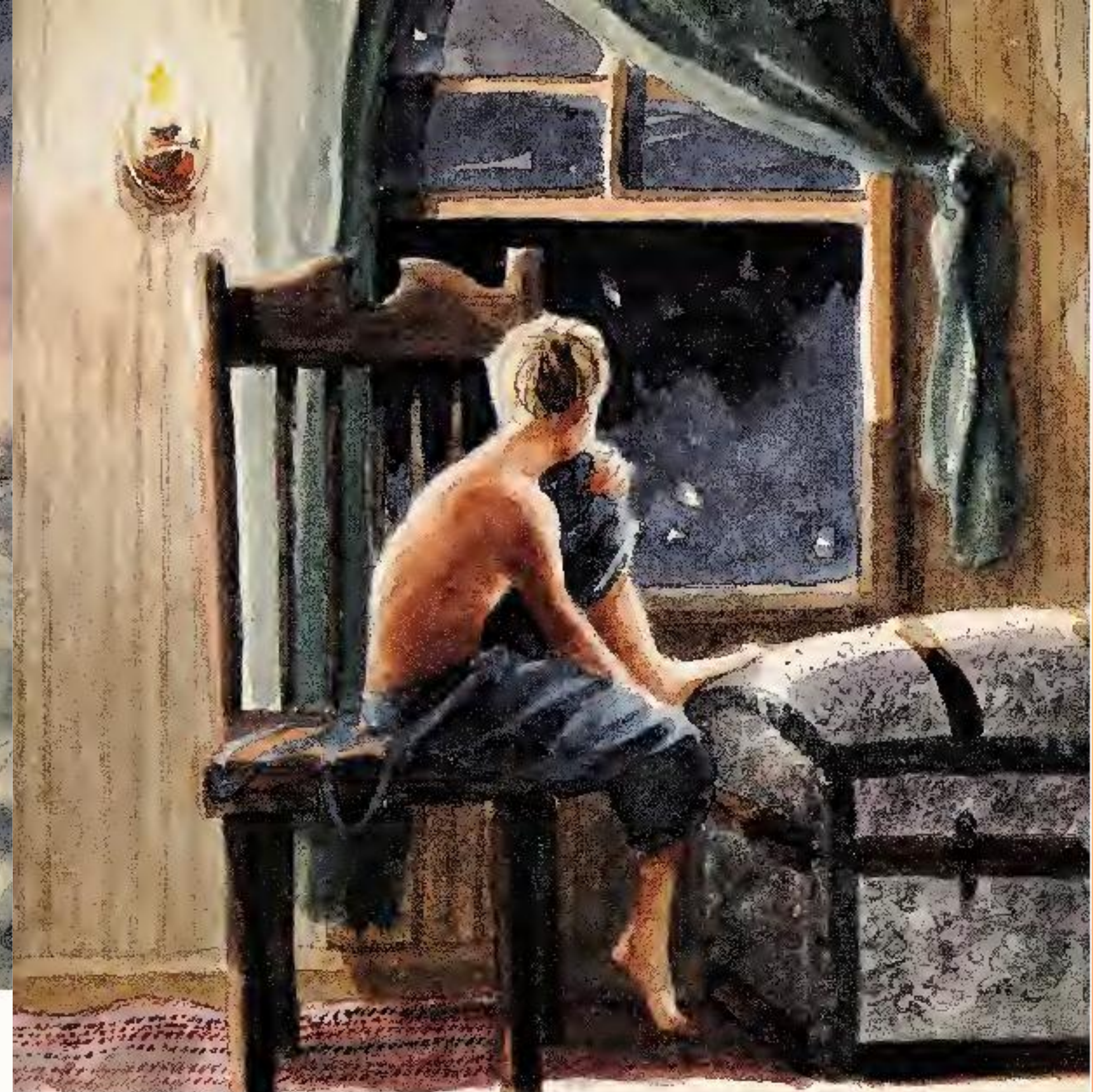

हळूहळू, अँड्र्यू आणि त्याची आई घरी परतले.

ते शांत होते.

अँड्र्यूची आई अँड्र्यूच्या अंघोळीची तयारी करण्यासाठी शेडमध्ये गेली.

अँड्र्यू पुढच्या खिडकीजवळ बसला.

इतका अंधार होता की त्याला बाहेर फारसे काही दिसत नव्हते.

पण अँड्र्यू आशेने समोर पाहत राहिला.

थोड्या वेळाने, त्याची आई म्हणाली, "आंघोळीचे पाणी तयार आहे."

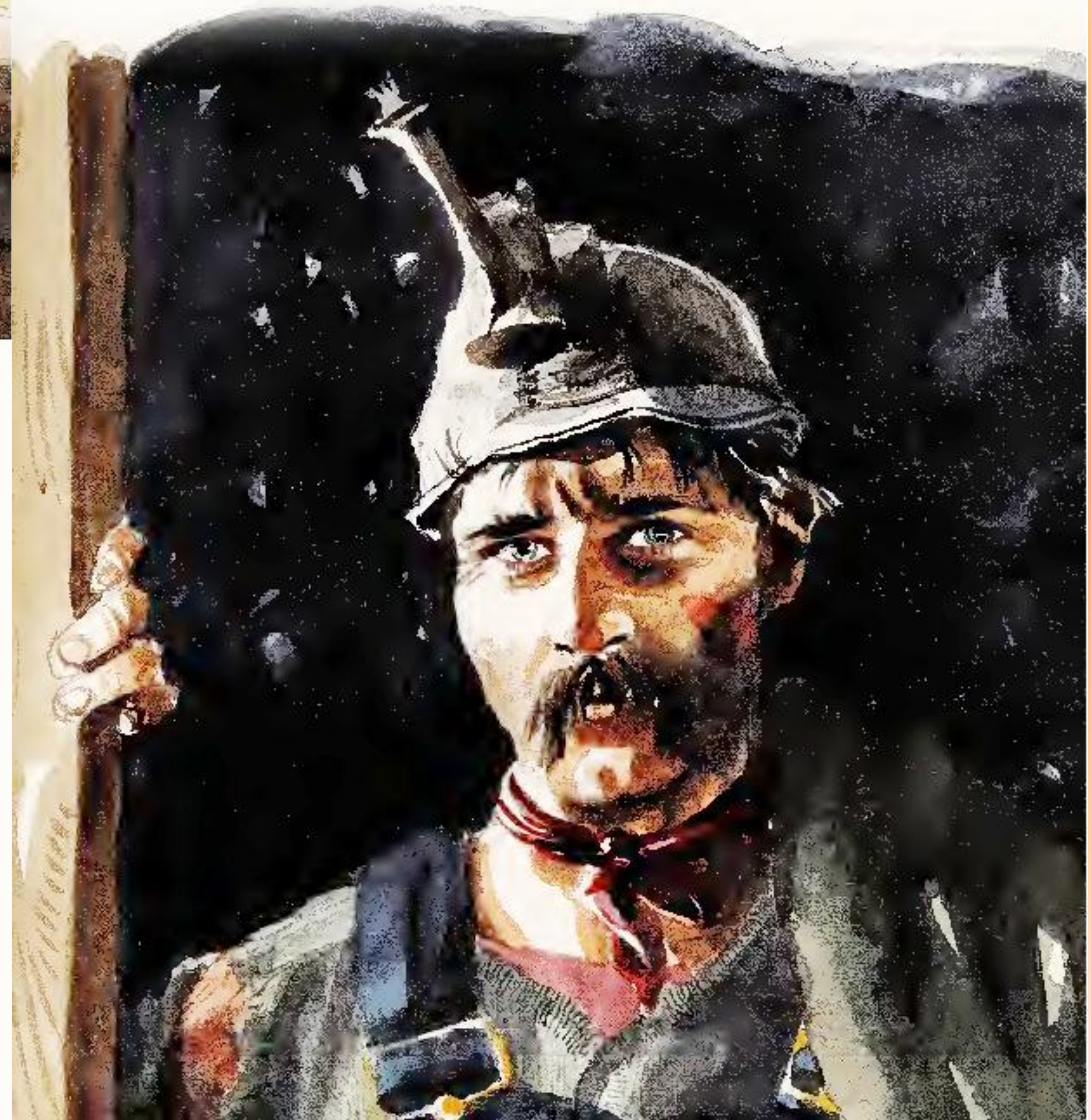
त्या माणसाने खाणकामगाराची टोपी घातली होती.

ते त्याचे वडील असतील का?, अँड्र्यूने विचार केला.

प्रकाश थोडा अधिक तेजस्वी झाला.

"बाबा येत आहेत!" अँड्र्यू ओरडला.

"बाबा येत आहेत!"

अँड्र्यू खिडकीपासून दूर जाणार होता.

पण थांब, त्याने विचार केला.

अँड्र्यूने अंधारात शोध घेतला.

तिथे काहीतरी होते.

त्याला दूरवर एक मंद प्रकाश दिसला.

एक माणूस वाटेवरून चालत येत होता.

दुसऱ्या दिवशीअँड्र्यू आपल्या वडिलांसोबत खाणीत परतला.

आणि पुढची अनेक वर्षेअँड्र्यूने

ब्रेकरबॉय म्हणून काम करणे सुरू ठेवले.

पण त्या पहिल्या दिवशी जे घडले होते

ते तो कधीच विसरला नाही.

त्याला कदाचित तो गोंगाट,

धूळ, किंवा धोका यांची कधीच सवय होणार नव्हती.

पण त्याचे काम त्याला करावेच लागत होते.कारण अनेक
वर्षांपूर्वी, एका खाण कामगाराच्या मुलासाठी हेच जीवन होते.

